

ועדת איכות הסביבה

עיריית אום אל-פחם

2022

הקדמה:

השלטון המקומי, בכל העולם וגם בישראל, הופך למשמעותי יותר ויותר בתחום השמירה על איכות הסביבה. דוח מבקר המדינה משנת 2007 (58א') מוקדש לביקורת על הפעילות של רשויות מקומיות בתחום איכות הסביבה. מאז ועד היום חלו חידושים בחקיקה הסביבתית בישראל, המקנה סמכויות אכיפה בחוקי הסביבה העיקריים ומטילה מטלות רבות ומגוונות על השלטון המקומי, לצד אחריות המוטלת על מגזרים אחרים. לדוגמה, חקיקה חדשה, כגון חוק הארזות וחוק פסולת אלקטרונית, מטילה אחריות יצרן ויבואן על המגזר העסקי ובד בבד מטילה אחריות על הרשויות המקומיות לאסוף את הפסולת מסוגים אלה.

אלה מגמות העולות בקנה אחד עם מגמות המאפיינות את כל העולם הנאור. בעבר התמקדו מגמות אלה במישור הלאומי והגלובלי, אך לאחרונה, חוקרים רבים מצביעים על התמקדותן במישור המקומי. חלק מן המפגעים הסביבתיים, וגם הצעדים הננקטים לגרימתם ולמניעתם, טמונים בהחלטות מדיניות ובהתנהלות של רשויות מקומיות. לכן, תפקידו של השלטון המקומי בכל בנוגע לאיכות הסביבה הופך למרכזי יותר ויותר.

שינוי נוסף שחל בתפיסת תחום איכות הסביבה הוא ההבנה כי שיפור באיכות הסביבה מלווה תמיד בשיפורים בתחום חברתי והכלכלי. הבחנה זו, המובילה להבנה שרשות מקומית יכולה לשפר את מצבה ואת מצב תושביה באמצעות הבנת התלות ההדדית שבין איכות הסביבה, מצב חברתי ואלמנטים כלכליים, מכונה כיום "קיימות". התוצאה של ראייה כזאת היא, שיותר ויותר נושאים שנחשבו בעבר "חברתיים" או "כלכליים" באופיים, ייבחנו היום גם במשקפיים של איכות הסביבה. לפעילות של רשות מקומית בתחום הקיימות יש חשיבות מיוחדת בכל הנוגע לנחלת הכלל. בניגוד לנחלת הפרט, שאחראים עליה בעלי הקרקע, הדירה או הגינה, הרי שנחלת הכלל (האוויר, האדמה, הכבישים, הרעש, הריח, המשאבים) הם באחריותה של הרשות המקומית. ערנות להשפעת החלטותיה של הרשות המקומית על נחלת הכלל תשפר את איכות חייהם של תושבי הרשות. אספנו כאן ח"י סיבות, ויש עוד רבות, מדוע מומלץ לראש רשות מקומית, מועצת ונהלתה לקבוע מדיניות סביבתית מושכלת ודרך פעולה סביבתית להתנהלות הרשות. זאת כדי לקדם את ענייני איכות הסביבה ברשות ובכך להשיג יתרונות רבים נוספים.

רקע:

בשנים האחרונות נושא הסביבה והקיימות תופס מקום מרכזי בסדר היום של מדינת ישראל, ובכלל זה בהתנהלותן של הממשלה ושל הרשויות המקומיות. ההתעוררות בנושא זה, הן ברמה הגלובלית והן ברמה הלאומית, חלה עקב ההכרה בדבר הקשר בין איכות הסביבה לבריאות ולשינויים אקלימיים ועקב הירידה המתמשכת בכמות המשאבים והשירותים המגיעים מן הסביבה ובאיכותם: איכות וזמינות המים המתוקים העיליים ומי התהום, צמצום השטחים הפתוחים, זיהום האוויר, זיהום הים והנחלים, צמצום זיהום קרקעות פנויות ופוריות, ועוד. במדינת ישראל, המאופיינת בשטח גיאוגרפי קטן ובגידול אוכלוסין בשיעור גבוה, נוצר לחץ רב ביותר על משאבי הטבע.

עבודת הוועדה ותפקידיה:

בחודש פברואר 2005 אושר בכנסת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 98), בנושא הקמת ועדות לאיכות סביבה ברשויות המקומיות. החוק מחייב הקמת ועדה לאיכות הסביבה שתפקידה "ליזום ולתכנן פעילות בתחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני-קיימא של הסביבה" (סעיף 149 י.א.). כפי שנקבע בחוק, הוועדה לאיכות הסביבה היא ועדת חובה בכל הרשויות המקומיות. תפקידיה של הוועדה: להתוות מדיניות בנושא איכות הסביבה, לתכנן וליזום פעולות להבטחת פיתוח בר-קיימא של הסביבה ושימוש מושכל במשאביה. הוועדה נדרשת להגיש לאישור המועצה את תכניותיה ולעקוב אחר ביצוען. מעמדה המעשי ייקבע על פי טיב עבודתם של חבריה ויכולתם להציג שיקולים מקצועיים ולנמקם, כך שיתקבלו על הדעת. הוועדה תוכל לבסס את מעמדה אם תשתף פעולה עם היחידה לאיכות הסביבה ברשות ועם איגוד ערים לאיכות הסביבה (אם קיים). חשוב לדעת שהוועדה לאיכות הסביבה היא ועדה סטטוטורית, אולם לא כך החלטותיה, לכן חשוב שהוועדה תוכל למצוא את הדרכים המתאימות, בכל רשות ורשות, לשכנע את קובעי המדיניות ולהשפיע על ההתנהלות הסביבתית של הרשות. הניסיון מלמד כי ועדה פעילה היא זו הלומדת את הנושא לעומק, דנה בסוגיות הסביבתיות הבוטאות ובמקביל נוקטת יוזמות ואסטרטגיות פעולה לקידום נושאי הסביבה והקיימות ברשות המקומית.

הרכב הוועדה:

- 1- נאהד מחאגנה סייף - מנהלת היחידה הסביבתית משולש צפוני ומרכזת הוועדה.
- 2- איוב גבארין – מנהל אגף שפע.
- 3- טארק זיאד מחאגנה – סגן ראש העיר.
- 4- עלי עדנאן גבארין- חבר מועצה.
- 5- איאד אחמד חג' פרח – חבר מועצה.
- 6- פארוק עוני – חבר מועצה.
- 7- נאדיה אבו שקרה – נציגת ציבור.
- 8- טאהא עיאש – נציג ציבור.
- 9- נציגת המשרד להגנת הסביבה סאמיה אבו ריא רכזת שלטון מיקומי.

נושאי סביבה לדיון וטיפול:

על פי תוכנית העבודה הוועדה עוסקת במגוון תחומים כמו:

- ליווי יישום אסטרטגיית הטיפול בפסולת של המשרד להגנת הסביבה בעירייה.
- טיפול בבעיות פסולת בנין.
- מעקב אחר תמיכות וקולות קוראים.
- עדכונים לגבי חוק אריזות והחוק לטיפול בפסולת אלקטרונית.
- עריכת ימי עיון לרשות ועוד.
- הטמעת ערכי הקיימות באוכלוסיות יעד מגוונות (עובדי רשות, תושבים, פעילים, סוכני משנה ועוד).
- פיקוח ואכיפה סביבתית.
- צמצום מפגעים.
- שיקום אתרי פסולת – אתר עין אלזיתונה. עדכונים היתר בנייה ותפעול.
- נושאים בתחום תוכנית המשרד 550.

משימות:

מעקב אחרי תוכנית הפיקוח וכמות דוחות בשנה.

עדכונים והשתתפות הוועדה בישיבות ודיונים שונים במשרד הגנת הסביבה.

השתתפות הוועדה בקבלת החלטות לגבי אתר עין אל זיתונה, ופרויקטים שונים.